

LOBBYISMENS MANGE ANSIGTER

PISKESLAG

”800 millioner kroner er da mange penge, Peter”. Sådan sagde den nyudnævnte departementschef for Uddannelses- og Forskningsministeriet Agnete Gersing med et stort smil. Det var jeg aldeles uenig i. Hendes minister, Esben Lunde Larsen, havde netop fortalt mig, at Danmarks Frie Forskningsfond, hvis bestyrelsesformand jeg havde været i et par år, ville miste 400 millioner kroner på finansloven for 2016.

Danmarks Frie Forskningsfond er den største statslige sponsor af forskningsprojekter. De tidligere år var jeg blevet ringet op af direktøren for Styrelsen for Uddannelse og Forskning, Hans Müller Pedersen, dagen før finansloven skulle fremsættes for Folketinget. I telefonen plejede direktøren at fortælle mig, hvad der ville stå i regeringens forslag for det kommende års finanser ud for forskningsfonden.

Anderledes var det i 2016. Da blev jeg nogle dage inden finanslovens offentliggørelse tilsagt møde i ministeriet i Slotsholmsgade. Det gav dårlige anelser. På mødet fortalte jeg ministeren og departementschefen, at jeg havde bevæbnet mig med, hvad jeg troede, var maksimal pessi-

misme før mødet, men at min forestillingsevne ikke havde rummet en beskæring fra 1.200 millioner til 800 millioner kroner.

Den dag satte jeg mig for at forhindre ministeren i at realisere de store nedskæringer. I løbet af efteråret arbejdede bestyrelsen og formændene for hvert af de faglige forskningsråd intensivt med at påvirke beslutningstagerne. Vi var på skift i medierne – tv, radio, dagblade, fagblade, de sociale medier – hvor vi protesterede mod, at forskningsfonden skulle bære så stor en del af nedskæringerne på forskningsområdet.

Vi holdt møder med ministeren og med partiernes forskningsordførere. Vi havde foretræde for Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg, og vi holdt møder med universiteter og fonde, der finansierer forskning. Og med nogen succes. Da nedskæringerne endte med at blive 120 millioner kroner mindre, end ministeren havde foreslået, var glæden den samme, som hvis man er idømt 24 piskeslag og får at vide, at straffen er nedsat til 16.

Jeg havde med andre ord haft min ilddåb som lobbyist for Danmarks Frie Forskningsfond. En lobbyist prøver på vegne af en interesseorganisation, en virksomhed eller en myndighed at påvirke den politiske dagsorden eller de politiske og administrative beslutninger. Lobbyisterne arbejder dermed på at fremme organisationernes, virksomhedernes eller myndighedernes interesser. De varetager særinteresser over for offentlige myndigheder.

Det meste af lobbyismen i Danmark sker gennem interesseorganisationer, men virksomheder og myndighe-

der varetager også selv lobbyopgaver – nogle gange ved at benytte særlige lobbyistbureauer. Således har lobbyismen en bred spændvidde og mange ansigter.

KLAPSALVER OG NEDTUR

Amtsdirektør i Aarhus Amt Bo Johansen var meget tilfreds, da han en fredag i januar 2004 kørte hjem fra konferencehotellet Vingstedcentret ved Vejle. Han havde netop overværet fremlæggelsen af en 1.500 sider lang betænkning om den fremtidige offentlige sektor. På mødet deltog også indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen og hele toppen af det kommunale og amtskommunale Danmark.

Forslagene berørte mange emner: Hvor store skal de danske kommuner være? Skal der fortsat være tre niveauer i den offentlige sektor, dvs. kommuner, amter og stat? Og hvem skal tage sig af hvilke opgaver? Betænkningen skulle danne grundlag for politiske beslutninger, der ville berøre alle danskere.

Amtsdirektøren var glad, fordi han syntes, at amterne var sluppet godt ud af arbejdet med at trække nye streger på landkortet. Danmark ville ende med færre kommuner og amter. Han havde lagt mange timer i projektet for at sikre, at amterne kom godt ud af den reform, som ministre, politikere og mange tusinde offentligt ansatte ventede på, skulle komme. Og den formodede succes blev fejret.

På Amtsrådsforeningens næste bestyrelsesmøde modtog medlemmerne amtsdirektøren med stående klapsalver og overrakte ham bogen *El Alamein. Briternes sejr over*

Rommel i Afrikas ørken 1942 fra 2003. Slaget ved el-Alamein bliver ofte betragtet som Anden Verdenskrigs vendepunkt til gunst for de allierede demokratiske kræfter.

På vegne af Amtsrådsforeningen havde direktøren lavet et godt lobbyarbejde for at varetage foreningens interesser. Som slaget ved el-Alamein vendte krigslykken for de allierede, havde diskussionerne i kommissionen vist sig at være til amternes fordel. En lobbyist fik sin velfortjente anerkendelse.

Havde amtsdirektøren og Amtsrådsforeningen vidst, hvad de ville vide nogle få måneder senere, ville fejringen og gaveoverrækkelsen nok ikke have fundet sted. På dagen for Løkke Rasmussens præsentation af regeringens udspil, var de 14 amter godt nok erstattet af fem regioner. Men amterne skulle ikke længere udskrive skatter. Nu var sundhed deres eneste opgave. Færre amter var ventet, men tabet af alle andre opgaver end sundhed og afskaffelsen af skatteudskrivningen var et stort nederlag. Amtsrådsforeningen stod tilbage som den store kommunalreforms suveræne taber.

Det er sjældent, at en så veletableret organisation som Amtsrådsforeningen lider så stort et nederlag. Organisationer, der repræsenterer offentlige myndigheder, varetager vigtige samfundsopgaver og har ofte tætte kontakter til ministre og folketingsmedlemmer samt til centraladministrationens embedsfolk. De har derfor som regel gode muligheder for at kæmpe for deres sager. Det er dog en del af et liberalt demokratis vilkår, at lobbyister kan tabe – også de dygtige.

INDUSTRIENS AMAZONE

”Jeg er en kriger, en amazone, det er det, jeg er god til”, sagde den tidligere underdirektør og lobbyist i Dansk Industri Charlotte Rønhof til netavisen Altinget, da hun fratrådte sin stilling i 2018. Hun tilføjede, at det efterhånden var blevet lidt kedeligt, eftersom alt var gået efter hendes hoved i de mange år, hun havde været lobbyist for uddannelse og forskning i Dansk Industri.

Selv om tilføjelsen nok er en anelse overdrevet, har hun ret i, at Dansk Industri har haft særdeles stor indflydelse på uddannelses- og forskningspolitikken i mange år. De hyppigt skiftende ministre mødte hurtigt underdirektøren, efter de var tiltrådt; hun kendte alle de vigtige embedsmænd og -kvinder, hun omgikkes rektorerne for professionshøjskoler og universiteter, forskere og de andre lobbyister på området. Industriens amazone formåede sammen med sin organisation at opprioritere teknisk og naturvidenskabelig uddannelse og forskning.

Dansk Industri er en af de stærkeste interesseorganisationer i Danmark – hvis ikke den stærkeste. Dansk Industri repræsenterer nogle af landets største virksomheder – som Vestas, Lundbeck, Lego, Danfoss og Grundfos – og det giver i sig selv tyngde. Politikere lytter ofte til, hvad de store virksomheder med kontrol over mange arbejdspladser siger. Dansk Industri er derfor også en stor organisation med mange ressourcer, herunder mange lobbyister.

Dansk Industri er en dygtig politisk spiller. Organisationens lobbyister sætter sig ind i, hvad politikere og embedsmænd har brug for. Det er ikke nok at vide, hvad man

selv gerne vil opnå som lobbyist; en dygtig lobbyist – som vores amazone – er også god til at sætte sig i modpartens sted: Hvad er det, modparten vil?

I de fleste vestlige lande har erhvervslivet stor politisk indflydelse – blandt andet i kraft af lobbyisme. Næsten alle danske virksomheder med blot nogle få ansatte er medlem af en eller flere organisationer, hvilket gør dansk erhvervslivs organisationer stærke. Sammenlignet med lande som Storbritannien og USA er dansk erhvervsliv derfor meget velorganiseret.

I MODVIND

Tilbage i 1970'erne og -80'erne læste jeg statskundskab sammen med den nuværende direktør for Danske A-kasser, Verner Sand Kirk. Danske A-kasser er interesseorganisation for 22 a-kasser, som administrerer den danske arbejdsløshedslovgivning. Organisationen har flere gange haft succes med at påvirke den politiske dagsorden. Da VK-regeringen i 2010 halverede dagpengeperioden fra fire til to år og fordoblede den periode, som det tager at optjene dagpenge, fra et halvt år til et år, påpegede Sand Kirk, at regeringen groft undervurderede, hvor mange der ville miste dagpengereetten.

Han var mange gange i medierne – tv, radio og dagblade – med sit budskab og fik da også ret i sine forudsigelser. Hverken Danske A-kasser eller den øvrige fagbevægelse i form af fagforbundene fik rullet forringelserne af dagpengene tilbage, men de skabte dog opmærksomhed om problemet.